

ΑΝΕΜΗ

Φύλλο 21 / Σεπτέμβριος - Οκτώβριος 2021

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΣΥΛΛΟΓΟ ΛΑΓΚΑΔΑΣ «Η ΚΥΔΙΑΝΤΑ»
ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΑΠΟ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΞΕΝΕΙ ΕΝΥΠΟΓΡΑΦΑ ΑΡΘΡΑ

Επ...ιτικό αποτέλεσμα

Γράφει ο Μανώλης Κάλλας

Κοντεύουμε τα δυο χρόνια με τούτο τον κορωνοϊό, τον τέλωνα. Αντί να καλυτερεύουν τα πράγματα πάνε κακήν του κάκου. Χάσαμε το μέτρημα! Γιατί να τα μετράμε άλλωστε; Γιατί τα μην τα κρύψωμεν άλλωστε; Συμφιλιωθήκαμε με την ιδέα των κρουσμάτων, των διασωληνωμένων, των θανάτων. Συνηθίσαμε τα νοσοκομεία να γίνουν μιας νόσου. Όποιος ζήσει, έζησε. Δεχόμαστε τη διαλογή των ασθενών στις μονάδες αυξημένης φροντίδας, αφού αυτές δεν επαρκούν. Οι 50, 60, 70, 80, 90 απώλειες την ημέρα φαντάζουν πια σαν στατιστική. Συνηθίσαμε. Ευθύνες αναλογούν στα άτομα, στην κοινωνία, στην πολιτεία.

Ο μαζικός εμβολιασμός, η επονομαζόμενη επιχείρηση «Ελευθερία», έγινε επιχείρηση διάλυσης. Τα πιστοποιητικά εμβολιασμού έγιναν πασαπόρτια ασυδοσίας και ανεύθυνης συμπεριφοράς. Μας έπεισαν, σαν αφελείς που είμαστε, ότι ο εμβολιασμένος δεν κινδυνεύει, ούτε μολύνει ούτε μολύνεται! Τους αρνητές του εμβολίου πρέπει να τους καταλάβουμε αλλά να μην τους συμμαριζόμαστε, να εξηγούμε τη στάση τους αλλά να μην την αποδεχόμαστε. Τουναντίον είμαστε έτοιμοι να διχαστούμε σαν κοινωνία σε εμβολιασμένους - ανεμβολίαστους, να σκοτωθούμε μεταξύ μας. Και ενώ έχουμε υποτίθεται τα εμβόλια, περισσότερα φάρμακα, περισσότερη γνώση, φαίνεται να είμαστε στην αρχή. Πόσες φορές σημάνθηκε από επίσημα χείλη λήξη του συναγερμού, ότι τάχα μου ήρθε το τέλος της πανδημίας; Στην αδιαφορία μας ποντάρουν. Βρίσκουν και τα κάμνουν.

[Συλλογικά](#)

[Απόψεις...](#)

[...και όψεις](#)

[Στο κόκκινο](#)

[Λαγκαδούσικα.gr](#)

[Λόγια του αιγιαλού](#)

[Η Λαγκάδα στον τοίχο](#)

[Σε άπταιστα κυδιαντούσικα](#)

[Η παλιά μας πόλη](#)

[Λογο...τεχνήματα](#)

[Συλλογικός μπαζές](#)

[Τα Λαγκαδουσάκια](#)

[Ψυχαγωγία](#)

[Ανεμομαγειρέματα](#)

**ΓΙΝΕ ΚΙ ΕΣΥ ΜΕΛΟΣ
του Π.Σ. Λαγκάδας
«Η Κυδιάντα»**

**Η εγγραφή κοστίζει
5 €**

Αποστολή ύλης:

- > matapostoli@hotmail.gr
- > panagrel@yahoo.gr

Τα ενυπόγραφα άρθρα
δεν εκφράζουν απαραίτητα
τις απόψεις της Σ.Ε.

Συλλογικά

- Δειλά δειλά ξεκίνησαν τα χειμερινά εργαστήρια του Πολιτιστικού Συλλόγου Λαγκάδας με την πρέπουσα συμμετοχή λόγω covid. Κάθε Τετάρτη τραγουδάμε αλά ελληνικά με τον Πέτρο Καρβούνη, κάθε Πέμπτη η Μαρκέλλα Γεωργαλά μας αλλάζει ρόλους στο θεατρικό εργαστήριο, κάθε Παρασκευή οι μικροί μας φίλοι τα δίνουν όλα στο χορό με την καθοδήγηση του Σαράντου Κωστίδη και κάθε Τετάρτη και Παρασκευή γυμναζόμαστε με το Γιώργο Πετρίδη. Κάνουμε το σταυρό μας μη μας βρει πάλι κανένα lock down κι ευελπιστούμε για τη συνέχεια με νέα τμήματα και δραστηριότητες. Η ενημέρωση του κοινού θα είναι άμεση, όπως πάντα, μέσα από τη σελίδα και την ομάδα μας στο facebook.
- Άλλη μια αιμοδοσία έλαβε χώρα στις 7 Νοεμβρίου κι επειδή λόγια πια δεν έχουμε για ευχαριστίες, θα αρκεστούμε σε φωτογραφικό υλικό.

Το Σάββατο 27 Νοεμβρίου 2021
θα πραγματοποιηθεί το τσάι
του Πολιτιστικού Συλλόγου Λαγκάδας
στην αίθουσα εκδηλώσεων του κοινοτικού καταστήματος

Για δυνατές γυναίκες

από την Σοφία Θανασούλα

Κακοποιητικές σχέσεις. Όχι, δεν είναι της μόδας. Είναι κάτι που συμβαίνει σε «κακές» και σε «καλές» οικογένειες, στη γειτονιά μας, στο χωριό μας, στην πόλη μας. Μακριά μας και κοντά μας. Τα στοιχεία μιλούν από μόνα τους.

Στην Ευρώπη:

Το **43%** των γυναικών έχει πέσει θύμα **ψυχολογικής βίας**

Το **12%** των γυναικών έχει πέσει θύμα **σεξουαλικής βίας** πριν την ηλικία των 15 ετών

Το **5%** των γυναικών έχει πέσει θύμα **βιασμού** από την ηλικία των 15 ετών

1 στις 3 γυναίκες έχει πέσει θύμα σωματικής ή/και σεξουαλικής βίας σε όλη της τη ζωή...

Αν νιώθεις ότι μπορεί να ανήκεις σε ένα από αυτά τα ποσοστά...

ΖΗΤΑ ΒΟΗΘΕΙΑ!!!

Πώς μπορώ να βγω από μια κακοποιητική σχέση;

Βήμα 1°: Αναγνωρίζω τους τύπους της βίας: Τι είδους βία δέχομαι: ψυχολογική, σωματική, σεξουαλική, οικονομική

Βήμα 2°: Αναγνωρίζω τον κύκλο της βίας: Ένταση - Πυροδοτικό γεγονός/αφορμή - Κακοποίηση - Μεταμέλεια/ «Ο μήνας του μέλιτος» - Κακοποίηση....

Βήμα 3°: Αναγνωρίζω και παραδέχομαι τα σημάδια της βίας στη σχέση μου: Έλεγχος - Κατηγορίες & Κριτική - Απομόνωση - Ζήλεια - Άσκηση γοητείας/ χειριστικότητα - Κυριαρχία - Εκφοβισμός - Υποτίμηση/ Εξευτελισμός - Απειλές

Βήμα 4°: Φτιάχνω σχέδιο ασφαλείας σε περίπτωση που η κατάσταση ξεφύγει από τον έλεγχο: πού μπορώ να κρυφτώ; (πχ. δωμάτιο με πόρτα ή παράθυρο για να καλέσω βοήθεια) - από ποιον μπορώ να ζητήσω βοήθεια; (πχ. φίλες, γείτονες κτλ.) - είδη πρώτης ανάγκης που πρέπει να έχω μαζί μου (πχ. νερό, τηλέφωνο) -

υπάρχουν άλλα άτομα που πρέπει να προστατεύσω; (πχ. παιδιά, ηλικιωμένοι γονείς, κατοικίδια)

Βήμα 5^ο: Παίρνω την απόφαση να φύγω

Βήμα 6^ο: Φτιάχνω σχέδιο διαφυγής:

1. Προβάρω το σχέδιο διαφυγής: *έχω σκεφτεί πιθανούς κινδύνους και εμπόδια και τρόπους να τα ξεπεράσω*
2. Είμαι προετοιμασμένη να φύγω ανά πάσα στιγμή: *έχω συγκεντρωμένα όλα τα απαραίτητα έγγραφα (πχ. ταυτότητα, κινητό, βιβλιάριο τράπεζας κτλ.)*
3. Έχω φτιάξει λίστα με επαφές / τηλέφωνα ανάγκης: *πχ. οικογένεια, φίλοι, γείτονες, αστυνομία κτλ.)*

Βήμα 7^ο: Πραγματοποιώ την απόδραση: επιλέγω ασφαλή μέρη που δε γνωρίζει ο δράστης - μένω με κόσμο που γνωρίζει την κατάσταση - προστατεύω την ιδιωτικότητά μου - αλλάζω αριθμό τηλεφώνου - ζητάω τη βοήθεια ειδικού αν νιώθω ότι το χρειάζομαι - συνεχίζω τη ζωή μου με αισιοδοξία, κοιτώντας μπροστά και όχι πίσω!

Το πιο σημαντικό απ' όλα όμως....

εάν πιστεύεις –ή ακόμη και αν υποψιάζεσαι-

ότι βρίσκεσαι σε μια κακοποιητική σχέση,

είναι να εμπιστευτείς το ένστικτό σου, να πιστέψεις στις δυνάμεις σου

και να ΣΠΑΣΕΙΣ ΤΗ ΣΙΩΠΗ!!!!

Μη νιώθεις ένοχη, αποτυχημένη ή ανάξια → ψάξε γύρω σου για ανθρώπους που είναι πρόθυμοι να σε ακούσουν και να σε καταλάβουν → μοιράσου μαζί τους αυτά που σου συμβαίνουν → και δέξου τη φροντίδα & τη βοήθειά τους!

Και να θυμάσαι: ΔΕΝ ΕΙΣΑΙ ΜΟΝΗ!

1 στις 3 από εμάς έχει βιώσει παρόμοιες ή ίδιες καταστάσεις με εσένα!

Το Liberty s/s «Ελευθερία»

από τον Μιχάλη Καριάμη

Ερευνώντας στο διαδίκτυο για κάποιες φωτογραφίες, ασυναίσθητα διάλεξα μια που έμοιαζε με Crew List. Μετά από ημέρες, ελέγχοντας το περιεχόμενο, έμεινα άναυδος. Πράγματι, ήταν ένα απόσπασμα από τα «ΝΑΥΤΙΚΑ ΝΕΑ», στο οποίο το Προξενείο Αμβέρσας, κάνει ονομαστική αναφορά στην τύχη του πληρώματος του πλοίου s/s "ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ," μετά την απώλειά του.

14 **ΝΑΥΤΙΚΑ ΝΕΑ**

ΤΟ ΠΛΗΡΩΜΑ ΤΟΥ LIBERTY "ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ,"

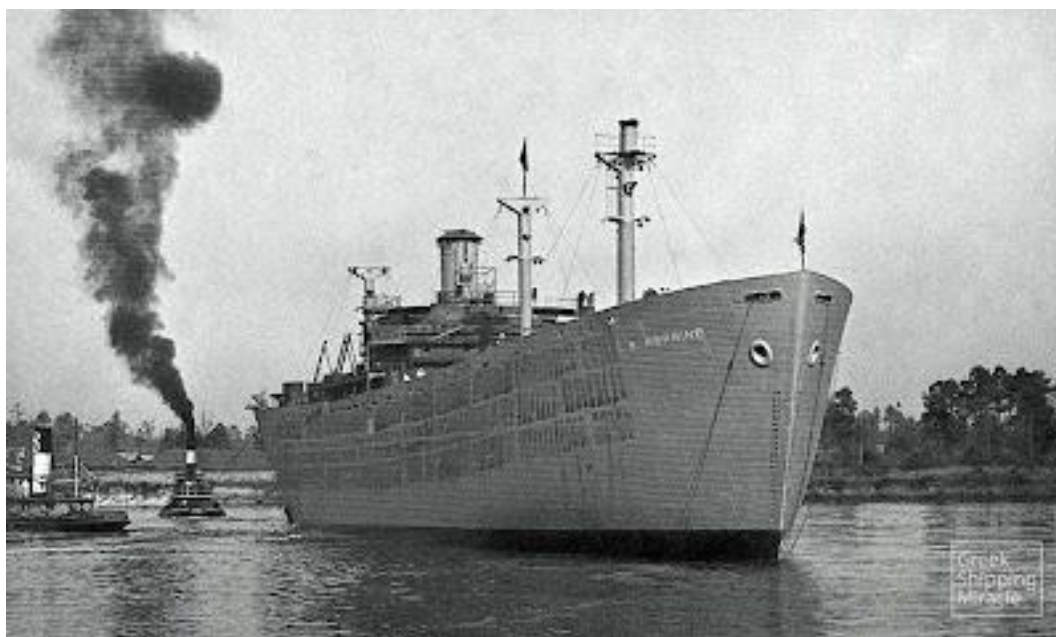
ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ ΤΩΝ

Το Προξενείον Αμβέρσας δι' έγγραφου του προς τὸ Υ.Ε.Ν., εἰδοποιεῖ ὅτι οἱ κάτωθι ναυτικοὶ μας χαίρουσιν ἀκρας ὑγείας:

1) Πάσσαρης Θεόδ. πλοίαρχος, Ἄφοι Πάσσαρη, Σύρος, Οἰκογένεια Τσατσάμοιρου Σύρον.	13) Θεοδωράκης Κωνστ. ναύτης.	27) Παγώνης Ἀριστείδης, θερμαστής.
2) Δενδρινός Ἐμμ. ὑπάλ. τέκνα του εἰς Κόμην Εὐβοίας.	14) Βολικάκης Κων., ναύτης.	28) Μέρμηγκας Σταύρος, θερμαστής, Ἀναστασία Μέρμηγκας, Πειραιᾶ, ὁδὸς Ἁγ. Ὁρους 5 Ταμπύρια.
3) Μπέης Γρηγ. ἀνθ)χος, Ἐλένη Μπέη, Συναϊκισμὸς Εὐγενίας, Κομνηνοῦ 3, Πειραιᾶ.	15) Χαβιάρας Μιχ. ναύτης.	29) Σαζακλῆς Νικ., θερμαστής.
4) Φραγκιάς Μιχ. ἀνθ)χος, Εὐγενία Φραγκιά Σπέτσας Δερβενακίου 15, Πειραιᾶ.	16) Καλίσης Βασ. ναύτης.	30) Μπουσές Κων., θερμαστής.
5) Δάμπεσης Μιχ. Ρα)τής, Εὐαγγελία Δάμπεση, Δεκελείας 49, Ν Χαλκηδῶν.	17) Νικολαΐδης Μιχ. 1ος μηχανικός, Ἰσμήνη 121 — 22, Ν. Σμόρνη.	31) Τσιγάρας Παντελ., μάγειρος.
6) Ἀντωνάκος Σπυρ. Αἰκατερ. Ἀντωνάκου, Καραϊσκού 90, Πειραιᾶ.	18) Κατεβάτης Γάσπαρης, 2ος μηχ. Μαρούση Κατεβάτη Ἀθήνα Ν. Κόσμος, Φωτομάρα 42.	32) Στεφανίδης Κων., 2ος μάγειρος, Εἰρήνη Στεφανῶ, Πολυκατοικία Ἀμπελοκήπων, Ζ. 26.
7) Χαρίτος Γεώργ., ναύκληρος.	19) Σελίμης Δημ. 3ος μηχ. Αἰκατερίνη Σελίμη, Ἡφαίστου 36, Λιπάσματα Πειραιᾶ.	33) Μυτιληνῆς Ὀμηρος, βοηθ. μαγείρου.
8) Γεωργαντῆς Ἰωάν., ξυλουργός.	20) Ἀργυροκαστρίτης Γεώργ., 3ος μηχ. Μαρία Ἀργυροκαστρίτη, Πειραιᾶ, Γωνία Δερβενακίου - Ζώνης.	34) Νεαμυνιτάκης Ἀδ. βοηθ. μαγείρου.
9) Γάνος Ἐμμ. ναύτης.	21) Χέλιος Γεώργ., 3ος μηχ. Καλλιόπη Χέλιου, Βροντάδος Χίου.	35) Τσακιρίδης Ἀναστ. θαλαμηπόλος.
10) Γιαννόπουλος Ἰωάν., ναύτης.	22) Ἀγγέλικας Ἐμμ. ἀρμ)στής.	36) Δασκαλάκης Μιχ., θαλαμηπόλος.
11) Παλιός Ἀθαν. ναύτης.	23) Νικολαΐδης Ἀνέστης, λιπαντής.	37) Τσατσαῆγκος Στρατῆς, βοηθός θαλαμηπόλος.
12) Σάρδης Μιχ., ναύτης.	24) Σαραντάκος Κυριάκος, λιπαντής, Ροδόνη Σαραντάκου, Δράμας 68, Πειραιᾶ.	38) Μπουσές Γεώργ., βοηθός θαλαμηπόλος.
	25) Διαμαντόπουλος Ἡλ. θερμαστής, Διαμάντω Διαμαντοπούλου, Κοτζιά 40, Ν. Κοκκινιά.	39) Βολίκας Γεώργ., ναυτοπαῖς.
	26) Βουκελάτος Εὐάγγ. θερμαστής.	

Μέσα στα ονόματα, ήταν και αυτό του παππού μου, Κωνσταντή Παντελ. Μπουσέ – Θερμαστή, καθώς και άλλων τριών συγχωριανών μου από την Ναυτομάνα Λαγκάδα της Χίου. Των αξέχαστων Γιαννόπαπα Γιάννη – Ναύτη, Χαβιάρα Μιχάλη – Ναύτη και Μπουσέ Γιώργη – Βοηθ. Θαλαμηπόλου. Σημειωτέον ότι ο παππούς μου είχε ναυαγήσει οκτώ φορές από νάρκες, τορπίλες και διάφορες άλλες αιτίες. Το τελευταίο του ταξίδι για να βγει στην σύνταξη ναυάγησε λόγω του ότι το s/s «ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ» του Κουλοχέρη, έπεσε πάνω σε παγόβουνο. Παιδί θυμάμαι την μητέρα μου να τραγουδάει με καημό και πόνο: «Μες του πολέμου τη φωτιά, μες τη μεγάλη λύσσα, το φορτηγό «ΓΑΡΟΥΦΑΛΙΑ», μάνα μου, τορπιλίσαν».

Από τα πλοία τύπου Liberty που ταξίδεψαν κατά την διάρκεια του πολέμου, απωλέσθηκαν στον Ατλαντικό λίγο περισσότερα από διακόσια (200). Πενήντα από αυτά χάθηκαν στο παρθενικό τους ταξίδι. Ανάμεσα σε αυτά ήταν και το εικονιζόμενο s/s «ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ» (με το αρχικό αμερικάνικο όνομα του). Το πλοίο αυτό, μετά την κατέλκυση του (1944) είχε τεθεί υπό Ελληνική διαχείριση. Αρκετά από τα Liberty που ναυπήγησε η κυβέρνηση των Η.Π.Α. παραχωρήθηκαν στους συμμάχους αμέσως για να βοηθήσουν στην καταπολέμηση του Ναζισμού με την μέθοδο Lend – Lease (Δανεισμού - Μίσθωσης). Εκατόν εξήντα εννέα από αυτά έπλεαν υπό βρετανική σημαία, τριάντα οκτώ με ρωσική σημαία και δεκαπέντε υπό Ελληνική σημαία και διαχείριση.

Ως γνωστόν, κατά την διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, μεταξύ των ετών 1941-1945, σε 18 ναυπηγεία των Ηνωμένων Πολιτειών και σε χρόνο - ρεκόρ κατασκευάστηκαν 2.711 φορτηγά πλοία αυτού του τύπου. Οι συνεχείς μεγάλες απώλειες συμμαχικών πλοίων στις νηοπομπές του Ατλαντικού, είχε σαν αποτέλεσμα την ανάγκη εφαρμογής νέου μοντέρνου τρόπου ναυπήγησης. Αυτής μέσω ηλεκτροσυγκόλλησης αντί των καρφιών. Η καινοτόμος αυτή εφαρμογή έκανε τον κόσμο να τα θεωρεί σαν πλοία μιας χρήσης. Τους διέψευσαν τα ίδια τα πλοία, αφού δούλεψαν ακατάπαυστα πάνω από εικοσιπέντε χρόνια. Όσοι τα δούλεψαν τα λάτρεψαν και τα αποκάλεσαν «Ευλογημένα». Για την ιστορία, το πρώτο Liberty κατελκύστηκε στις 27 Σεπτεμβρίου του 1941. Συνολικά ναυπηγήθηκαν γύρω στα 934 πλοία. Από αυτά τα δύο τρίτα διαχειρίσθηκαν Έλληνες πλοιοκτήτες. Ήταν η «μαγιά» για την δημιουργία της «Μεγάλης Εμπορικής Ναυτιλίας των Ελλήνων», ο κύριος πόρος της ανάπτυξης του Μεταπολεμικού Ελληνικού Κράτους.

ΣΤΟ ΚΑΚΚΙΝΟ

Λάδι, το αγαθό που χάνεται

Το φθινόπωρο έχει μπει για τα καλά, είναι η περίοδος των ελιών κι εμείς αρχίζουμε να προετοιμαζόμαστε για το μάζεμά τους.

Στα παλιά τα χρόνια ήταν κάτι σαν γιορτινή περίοδος. Στο μάζεμα των ελιών μαζευόταν όλο το σόι και βοηθούσε μέχρι να τελειώσουν όλα τα χωράφια, ειδικά στις οικογένειες που οι άνδρες έλειπαν στα καράβια πόσο μάλλον σε εκείνες που βίωναν την απώλεια του προστάτη τους.

Τα χωράφια ήταν καλλιεργημένα και νοικοκυρεμένα, το καθάρισμα πριν τη συλλογή, το όργωμα και το κλάδεμα των δέντρων γινόταν πάντα στην κατάλληλη εποχή, η κατάσταση των χωραφιών ήταν άψογη, μια πέτρα από κάποιο πετροντούβαρο να έλειπε επισκευαζόταν άμεσα.

Η επιβράβευση ερχόταν με την παραγωγή του λαδιού που ήταν το βασικό αγαθό κάθε νοικοκυριού, το θεωρούσαν πολύτιμο. Γι' αυτό άλλωστε και την περίοδο της Κατοχής οι περισσότερες οικογένειες είχαν κρυμμένα τα πιθάρια με το λάδι.

Τα χρόνια πέρασαν, η αστυφιλία εν πρώτοις αλλά και οι διαφορετικές προτεραιότητες των νοικοκυριών άφησαν σε δεύτερη μοίρα τις ελαιοκαλλιέργειες. Η ύπαιθρος άρχισε να ερημώνει, τα ελαιόδεντρα γέμισαν σαράκι, τα πετροντούβαρα χάλασαν είτε από τις βροχές είτε από την ανεξέλεγκτη βοσκή. Σαν να μην έφταναν αυτά, τα τελευταία χρόνια μας προέκυψε και η παράνομη υλοτομία. Όλοι μας λίγο πολύ έχουμε τέτοια εμπειρία ή έχουμε ακούσει, οι πιο «τυχεροί» είδαν να λείπει ο πιο χοντρός κορμός του δέντρου τους, οι άτυχοι δεν βρήκαν δέντρα, τα είχαν εξαφανίσει. Συνήθως, από τα παλιά τα χρόνια με τη συγκεκριμένη ποικιλία που έβαζαν, η καλή σοδειά ήταν χρονιά παρά χρονιά με αρκετά μεγάλη απόδοση σε λάδι. Μετά, οι συνεταιρισμοί στη δεκαετία του '70 παρότρυναν τους καλλιεργητές σε καινούργιες ποικιλίες για πιο ποιοτικό λάδι και πολλοί άρχισαν να βάζουν τα «ξενικά». Όμως, ορισμένες από τις καινούργιες ποικιλίες έπρεπε να συλλεχθούν τον Φλεβάρη ή τον Μάρτη για να αποδώσουν κι οι περισσότεροι δεν περίμεναν μέχρι τότε. Άλλωστε στα

μέρη μας λόγω του πετρώδους εδάφους δεν υπάρχουν μεγάλα κτήματα, η περίοδος της συλλογής ξεκινάει από το τέλος του Οκτώβρη μέχρι το πολύ το Γενάρη. Έτσι είχαμε λιγότερη παραγωγή αλλά ποιοτικότερο προϊόν.

Στις μέρες μας, αρκετοί που είχαν ονειρευτεί να ξαναγυρίσουν στο χωριό μόνιμα προσπάθησαν πρώτα να συντηρήσουν τα υπάρχοντα ελαιόδεντρα και μετά να φυτέψουν καινούργια. Το εγχείρημά τους έκρυβε εκπλήξεις. Διαπίστωσαν ότι ένα απλό φράξιμο του νέου δέντρου δεν ήταν αρκετό, έπρεπε να υψωθεί ολόκληρο τείχος πέριξ του χωραφιού τους και πάλι δεν ήταν τελείως ασφαλές. Το χειρότερο είναι να ποτίζεις τα δέντρα (εννοείται με κουβαλητό νερό απ' το σπίτι) για δύο-τρία χρόνια και μια μέρα να διαπιστώσεις ότι ούτε ο εξωτερικός ούτε ο εσωτερικός φράχτης ήταν αρκετοί για να αποφύγεις το δόντι της κατσίκας. Για να μην πω για κάποιους ασυνείδητους που ανοίγουν τα σύρματα σαν μαρουλόφυλλα.

Άντε και σου τα αποζημιώνουν, ο αγροφύλακας βγάζει ένα ποσό, υπολογίζει μόνο πόσο κάνει ένα καινούργιο δεντράκι, ούτε τον κόπο σου στα τόσα χρόνια που το ποτίζεις ούτε που το έσκαβες ούτε που το λίπανες υπολογίζει. Μια, δυο, τρεις βαριέσαι και συ και τα αφήνεις, αφού δεν μπορείς να βρεις το δίκιο σου.

Τα τελευταία χρόνια διαπιστώνουμε ότι η καλή σοδειά έρχεται κάθε τρίτο χρόνο και όχι κάθε δεύτερο που ήταν πιο παλιά. Δεν γνωρίζω που οφείλεται ή μάλλον υποθέτω αλλά δεν είμαι ειδικός για να το τεκμηριώσω, αλλά αυτό είναι μια ακόμη αιτία για μείωση της παραγωγής μας.

Όσο μπορούν οι μεγαλύτεροι να συντηρούν τα δέντρα θα υπάρχει αυτό το πολύτιμο αγαθό στα σπίτια μας. Τα παιδιά μας όμως λόγω των αντικειμενικών δυσκολιών που αντιμετωπίζουν στην καθημερινότητά τους είναι δύσκολο να ασχοληθούν, άντε να βρουνε λίγο χρόνο μόνο για το μάζεμα.

Από όλα τα παραπάνω εύκολα βγάζει κανείς το συμπέρασμα ότι το μέλλον αυτού του πολύτιμου αγαθού που έθρεψε γενιές και γενιές είναι δυσοίωνο.

Ε. Σ. Αργυρούδης

λαγκαδούσικα.gr

Στη Χώρα για ψούνια

Της Βίκυς Γεωργούλη

Έλα, μωρ' συ Ευτέρπη, πού ήσουν και σε παίρνω από το πρωί τηλέφωνο; Δεν ενετάρατε ακόμη; Αφού εγιές δεν έχει φέτο, ναι, ετέγειωσα εγώ, δέκα κιλά ήκαμα, αμέ έχω κι από πρόπερσι κομμάτι. Τι να τους στείλω τω μπαιδιώ, έχουνε ένα γνωστό και τως δίνει λάδι απέ την Πελοπόννησο. Μωρ' συ, εχτές εκατήβηκα στη Χώρα, προσκολλήθηκα της Μαριώς ναι, να πα να ψουνίσω από το σούπερ που μου λειφτήκανε κάτι πράματα, ε, και μετά είπα ας πάω να πάρω καμιά κιλότα, ναι, απ' εδευτού πάω πάντα, ε, μας εκόψανε οι τρισκατάρατοι και τη Σμύρνη, που 'παιρνα βρακιά και νυχτικές για μια ώρα ανάγκης τσάμπα, ίντα να 'καμνα. Και πριν προλάβω να περάσω το κατώφλι του μαγαζιού έρκεται μια κοπέλα με το κινητό στο χέρι. Να σας τσεκάρω; μου 'πενε, ίντα να τσεκάρεις, κόρη μου, ήκαμα εγώ το τσεκαπ μου τον προηγούμενο μήνα, πίεση και ζάχαρο και χολοστερίνη. Όχι, καλέ, μου 'πενε, πρέπει να μου δείξετε το χαρτί με τη βούλα του εμβολιασμού σας ή ραπιτ τες και την ταυτότητά σας για να μπειτενε μέσα. Κόρη μου, της είπα, εγώ ευτό το διάβολο, το εμβόλιο, δεν το 'καμα γιατί μου 'πανε πως όποιος το βάλει μπαίνουνε μέσα του δαιμόνια κι ο σατανάς ο ίδιος. Τα παιδιά μου και τα δυο κι οι νύφες μου δέκα δέκα μου τα 'πανε στο τελόφωνο, μάνα μην τυχό και πας και το κάμεις, μην μπιστεύεσαι όσα ακούς, μια γρίπη είναι, θένε να μας ελέγχουνε, τσιπάκι σου βάζουνε στο μπράτσο σου. Εφοβήθηκα, ούτε ξέρω ίντα 'ναι ευτό το τσιπάκι, Ευτέρπη μου, αλλά τα παιδιά κάτι παραπάνω θα ξέρουνε. Έτσι μέσα δεν μ' αφήκανε να μπω, γιατί, λέει, κόβουνε προστίματα οι χωροφυλάκοι πολλά φράγκα και μου φέρνανε τις κιλότες και τα νυχτικά όζω στο πεζοδρόμιο να τα προβάρω, ίντα να 'καμα, τα 'βαζα από πάνω και τα δοκίμαζα στο δρόμο. Επήρα τρία βρακιά με τέσσερα ευρά το ένα, ωραία, αμέ, καλό μπαμπακερό. Μετά επήγα να πάρω ζεβλεπιές και σπόρια, δεν με τσακάρανε κι ώσπου να περάσει η ώρα, να 'ρτει να με πάρει η Μαριώ επήγα εκειδά στην πλατεία να πιω ένα γκαφέ, ω γιαγιά, δεν μπορείς να κάτσεις άμα δεν μας δείξεις τα χαρτιά σου, μου 'πανε πάλι, μου τονε δώκανε στο χέρι κι ήκατσα σ' ένα παγκάκι να βλέπω το συντριβάνι και τα περιστέρια να κουτσουλούνε τον κόσμο. Ευτέρπη, αλήθεια εσύ που το 'καμες το μπόλι ήμπε τίποτι μέσα σου, θα μου λειφτούν οι κουβαρίστρες κι οι μουλινέδες σε λίγο, ίντα θα κάμω; Λες να πά' το κάμω κρυφά; Μωρ' συ, άμα το πάρω απόφαση ίμπα και το πεις πουθενά και το μάθουνε οι γιοι μου, αλίμονο σου. Α, για πε μου ίντα έγινε χτες στις Μέλισσες, 'εν το 'δα, με πήρενε ο ύπνος, τονε βλέπω το Σασμό αλλά σαν τις Μέλισσες εν είναι. Άντε, ναι, ένα φιδόγαλο ήκαμα, ναι, καλό ξημέρωμα.

Το άνοιγμα των βαλιτσών

Και επιτέλους το ταξί έφερνε τις πρωινές ώρες τον πατέρα από το ποστάλι. Έπινε τον καφέ, τα 'λεγε γρήγορα με τη σύζυγο μέχρι να ξυπνήσουν τα παιδιά. Αγκαλιάσματα, φιλιά. Πόσο αφήλωσες, πώς πάει το σχολείο; Αυτό το κουτούκι στο κεφάλι... πότε κτύπησες; Γυναίκα γιατί δεν μου το 'γραψες; Η μυρωδιά του ξέμπαρκου πατέρα, η θεία εκείνη μυρωδιά.

Δύσκολα να την περιγράψεις. Μόνο να την νοιώσεις μπορείς. Μυρωδιά του πατέρα, του βαποριού, των σκονών που έπλυναν τα ρούχα στα καράβια, ανακατεμένα με τη λαχτάρα, με την αναμονή, με τον αποχωρισμό. Να σταματήσω να την περιγράψω έτσι και αλλιώς μου είναι αδύνατο. Να χώνεσαι στην αγκαλιά του. Να τον χορτάσεις. Να ρουφήξεις τη γλυκιά μυρωδιά του πατέρα που σου 'λειψε. Την ονειρεύτηκα κάποτε την μυρωδιά αυτή. Μυρωδιά - όνειρο. Το καλύτερό μου όνειρο, το πιο γλυκό, μύρισα τον πατέρα μου από τα μπάρκα. Γέμισε

κάθε κύτταρο μου με τη μυρωδιά. Αισθάνθηκα τον αποβιώσαντα. Ζωντάνεψε μέσα μου. Αγαλλίασα.

Ήταν το όνειρο του βραδινού μιας δύσκολης για μένα μέρας. Αρχίζει η αναμονή. Πότε θα ανοίξει τις βαλίτσες. Να δούμε τι έφερε. Κινέζικα κεντητά τραπεζομάντηλα για τις κόρες. Ηλεκτρικά, ηλεκτρονικά από την Ιαπωνία. Ρολόγια, τικάπ Crown σαν βαλίτσα, κασετόφωνα, τηλεοράσεις και πολύ αργότερα οι έγχρωμες Sony Trinitron. Παιχνίδια κι αναπτήρες κι εκείνο το γιαπωνέζικο κιμονό. Με έβγαλε από τα δύσκολα πολλές φορές. Ντύθηκα μάγος με αυτό σε σχολικό σκετς και πολλές φορές κουδουνάτος. Φόντο γαλάζιο με ένα τεράστιο αετό στην πλάτη. Το έχω ακόμα. Στην Ιαπωνία έκανε ο πατέρας μου αρκετές φωτογραφίες πιάτα για το τοίχο. Δε νομίζω να υπάρχει Λαγκαδούσικο σπίτι να μην έχει φωτογραφία σε πιάτο-κάδρο.

Το '66 μου έφερε από την Ιαπωνία τα πρώτα μου μπουφάν. Τα λέγαμε τότε ζακετόνια. Συνθετικά με φερμουάρ ως το λαιμό. Πρακτικά, ούτε κρύωνες αλλά τα έπλενες κιόλας. Άφησα πια τα σακάκια με τα κουμπιά που άφηναν ανοικτό το λαιμό και πώς να τα πλύνει η μάνα και πότε να στεγνώσουν. Επανάσταση. Τσάγια και μπαχάρια από Κεϋλάνη και Ινδίες. Τσάγια, πράσινο, μαύρο, αυτοκρατορικό (παινευόταν μια φορά ο πατέρας), με γιασεμί. Δεν υπήρχε περίπτωση να πάει ο πατέρας μου Άπω Ανατολή και να μη φέρει μπαχάρια. Χρυσά από τη Τζέντα και το Λίβανο. Ρολόγια, βραχιόλια, καδένες και πεντόλιρα για τις προίκες. Τοτέμ, ξυλόγλυπτα από την Κένυα. Χουρμάδες από την Βόρεια Αφρική. Πουφ και καμήλες από την Αίγυπτο. Γαλλικές οπαλίνες για τα φορέματα των γυναικών. Αγγλικά κασμήρια για τα καλά κουστούμια. Εγγλέζικα μίξερ Kenwood. Κρύσταλλα και καλά σερβίτσια φαγητού από την Πολωνία. Καρό κουβέρτες μάλλινες και κόρνερμπιφ από την Αργεντινή. Από τη Βραζιλία άλμπουμ φωτογραφιών, μπιζουτιέρες, σταχτοδοχεία και δίσκους με βαλσαμωμένες πεταλούδες, χρωματιστές πέτρες. Από τον

Καναδά χοντρά καρό πουκάμισα και καπέλα-σκουφιά για το κρύο. Από την Αμερική σεντόνια και πετσέτες Canon για τις προίκες, σώβρακα και φανελάκια Fruit of the Loom και μοντέρνα σώβρακα Hanes. Όλα τα καλά του κάθε τόπου. Αυτά ανακατεμένα με τσιγάρα αμερικάνικα, αρωματικά σαπούνια (μοσχοσάπουνα) αμερικάνικα Lux και φινετσάτα γαλλικά Camay και τα φαρμακευτικά Lifeboy (βρωσάπουνα, έτσι τα λέγαμε), κοκκινωπά με χαρακτηριστική σαν του ιωδίου τη μυρωδιά, να μας πλένουν το κεφάλι οι μανάδες να φύγουν τα σπυράκια και τα κούκουδα. Σαπούνια, σκοινιά, σκοινάκια, σφιλάτσα πάντα έφερνε ο πατέρας μιας και ήταν ναύτης ή λοστρόμος. Όποτε του ήταν βολικό και κάνα μπότο εγγλέζικη μπογιά Glasurit με το χαρακτηριστικό παπαγάλο.

Το καλοκαίρι του '73, που ήρθε το καράβι στη Μήλο και στη Μύκονο για λαφρόπετρα, ήταν η μοναδική φορά που πήγαμε να τον δούμε. Όλα τα καλούδια! Μπακλαβαδάκια Βηρυτού. Το οβάλ από κόντρα πλακέ κουτί ήταν για χρόνια το κουτί ραπτικής-κοπτικής του σπιτιού. Tur (στην Ελλάδα δεν είχαν κυκλοφορήσει ακόμα) στο κλασικό αλουμινένιο κουτί. Σα τη γκαζόζα του Γκιάλη είναι, μου είπε ο πατέρας μου. Τοματοχυμούς (tomatojuice) σε κυλινδρικά ψηλόλιγνα αλουμινένια κουτιά. Αυτό το πίνουν οι Αμερικάνοι το πρωί, είπε ο πατέρας, είναι δυναμωτικό τώρα που διαβάζεις για το Πανεπιστήμιο. Δεν μας άρεσε καθόλου. Να μην πάνε χαμένα, η μάνα τα 'κανε σάλτσα. Και τότε που έφερε από την Συρία ένα πανέμορφο ξύλινο καΐκι, караβόσκαρο με όλη του την αρματωσιά. Κάθε χρόνο του βάζω λαμπάκια τα Χριστουγεννόσχολα, το στολίζω ες μνήμην.

Μανώλης Κάλλας

Διακόσια χρόνια από τον Μεγάλο Ξεσηκωμό

Στα χρόνια του ξεσηκωμού του γένους, το χωριό Κυδιάντα είχε γύρω στους 800 – 900 κατοίκους και σχολείο με 150 περίπου μαθητές. Οι Κυδιαντούσοι, σαν γνήσιοι απόγονοι του Δρίμακου και των ανδρών του, ήταν από τους λίγους Χιώτες που άκουσαν το σάλπισμα της επανάστασης του 1821.

Το 1822 και μετά τον ξεσηκωμό, η περιοχή καταστράφηκε ολοσχερώς. Οι άνθρωποι σφάχτηκαν. Ο Κιουτσούκ Αχμέτ Μπέης, κατάστρεψε και έσβησε από προσώπου γης το Βροντάδο. Ο Τούρκος ιστορικός Δζεβδέτ και ο σφαγέας της Χίου, Βαχίτ Πασάς, αναφέρουν ότι ο Αμντί με 8.000 στρατιώτες κατάστρεψε και αφάνισε τη βόρειοανατολική περιοχή της Χίου.

Κάτω από αυτές τις συνθήκες, δεν είναι δύσκολο να καταλάβει κανείς το τι θα συνέβη και στην Κυδιάντα, όταν τα γύρω χωριά σύμφωνα με τις περιγραφές των Τούρκων σβήστηκαν από τους χάρτες. Οι Τούρκοι, έπιασαν τον παπα-Κωνσταντή Κούνουπα μέσα στην εκκλησιά του Αη-Γιάννη Κυδιάντας ενώ λειτουργούσε, τον σαμάρωσαν και από τον παλιό δρόμο Κυδιάντας – Χώρας τον έφεραν στην πρωτεύουσα όπου και μαρτύρησε στο Βουνάκι.

Η παράδοση θέλει άνθρωποι φυγάδες να φθάνουν στην Κυδιάντα από διαφορετικά μέρη της Χίου. 2.500 άτομα κρύφθηκαν στην σπηλιά του Αη-Γιάννη (με τους σεισμούς η σπηλιά έφραξε και σήμερα έμεινε βατό ένα μικρό τμήμα της εισόδου). Όπως μαρτυρούν πολλοί γέροντες που γνώριζαν, η σπηλιά έβγαζε μέσα στην εκκλησιά, αναφέρουν δε ότι κάτω από τον ναό, υπάρχουν θολωτές στοές, πλάκες και κόκκαλα. Όσοι κρύφθηκαν μέσα στην σπηλιά, θεώρησαν ότι είναι ασφαλείς, αφού η σπηλιά έχει την είσοδο της σε μέρος δύσβατο που βλέπει στον ουρανό και είναι άορατη από τα περάσματα. Πέραν όλων αυτών, η παράδοση λέει ότι μια αράχνη είχε πλέξει τον τεράστιο ιστό της και έφραξε την είσοδο. Όσο πέρναγαν όμως οι μέρες, η πείνα άρχιζε να θερίζει τους κρυμμένους. Είχαν μαζί τους και ένα μικρό παιδί που συνεχώς έκλαιγε. Για να ξεχνά την πείνα του του έδιναν να μασουλά παστελαριές. Μόνο για τις σωματικές τους ανάγκες έβγαιναν οι κρυμμένοι από την σπηλιά

Μια φορά, τα καρπούλια φώναξαν να κρυφθούν γιατί φάνηκαν Τούρκοι. Πράγματι, οι διώκτες τους, έφθασαν εκεί. Παρατήρησαν τα νωπά ίχνη ζωής και άρχισαν να ψάχνουν χωρίς αποτέλεσμα. Όταν αποφάσισαν να φύγουν, άκουσαν

σε κάποιο βράχο κελάηδημα πουλιού. Κάποιος από αυτούς κυνηγώντας το πουλί έφτασε εκεί και έκπληκτος πρόσεξε μια φρεσκοσαλιωμένη παστελαριά πάνω στον ιστό της αράχνης. Το στοματάκι του μικρού παιδιού άθελα του, πρόδωσε τους κρυμμένους φυγάδες. Το τι επακολούθησε είναι εύκολο να καταλάβει ο καθένας. Κάτι παρόμοιο, συνέβη αυτές τις αποφράδες ημέρες της συμφοράς και του ολέθρου λίγο πιο πάνω από τον Άγριο ποταμό, στο Χαμόσπηλο ή διαφορετικά ονομαζόμενο Σπήλιο του Φλωριού. Δυστυχώς, η απελπισία μιας μωρομάνας να πάει στο πηγάδι των Σπαρτήνων για να πάρει νερό για το βλαστάρι της έγινε αντιληπτή από τους βάρβαρους. Ακολούθησε η προσφιλής τους συνήθεια της γενικής σφαγής.

Οι άνθρωποι σφάζονταν στην είσοδο της σπηλιάς και οι Τούρκοι τους πετούσαν στην χαράδρα. Όταν κουράστηκαν να σφάζουν, έβαλαν φωτιά στην είσοδο της σπηλιάς και οι κρυμμένοι πέθαναν από ασφυξία. Σώθηκε μόνο ένας με μισοκομμένο κεφάλι στο Χαμοσπήλι, ο οποίος αργότερα διηγήθηκε τα φρικτά συμβάντα. Άλλη παράδοση θέλει κάποιος ξενομερίτης με το παρατσούκλι Κολιός να πρόδωσε την κρυψώνα για να σώσει την ζωή του. Πιθανότερα αυτή η εκδοχή να είναι πιο κοντά στην αλήθεια!

Ορισμένοι από τους Κυδιαντούσους, πήραν τα βουνά ή τις στράτες προς το Κάβο Μελανιός και τα Ψαρά. Μετά από επταετή δουλεία, όπως όριζαν οι τουρκικοί νόμοι, λίγοι – λίγοι, επέστρεφαν στις πατρογονικές τους εστίες. Βασικά, το 1830, αρχίζει η επιστροφή των φυγάδων στον γενέθλιο τόπο τους, στην Κυδιάντα. Άρχισαν την ανοικοδόμηση του βίαια ρημαγμένου τόπου. Κτίσαν τα σπίτια τους. Μάζεψαν τα διάσπαρτα οστά των σφαγιασθέντων. Τα τοποθέτησαν κάτω από τον Ιερό Ναό του Αγίου Ιωάννη. Η νέα κατάσταση διαμόρφωσε κοινωνία αγροτο-ποιμενο-ναυτική. Τον χειμώνα η ασχολία ανδρών και γυναικών ήταν η γεωργία. Τα καλοκαίρια οι άνδρες ταξίδευαν. Αρχικά με τα λιγοστά καΐκια τους. Έπειτα, το ναυτικό επάγγελμα μπήκε για τα καλά στη ζωή τους. Στο πετσί τους. Η μοναδική απασχόλησή τους.

Τα σπίτια της Κυδιάντας γενικά ήταν διώροφα. Κάτω χωρισμένα σε μικρές αποθήκες, ενώ ο πάνω όροφος ήταν ένα μεγάλο ενιαίο δωμάτιο. Στα παράθυρα, δεν υπήρχαν τζάμια και την ημέρα κουρτίνες σφάλιζαν το άνοιγμα. Σε όλα τα σπίτια υπήρχαν στο «κατώι» τεράστιοι πίθοι, όπου αποθήκευαν το λάδι και άλλοι μικρότεροι για σύκα, κουντουρούδια κ.α. Τα πιθάρια τα τοποθετούσαν πριν ακόμα χτιστούν οι τοίχοι του σπιτιού.

Από την μια πλευρά του χωριού, τη νοτινή, ήταν ο Άγιος Γιάννης με τον χιλιόχρονο «πρίνο» του - τον Φυτικό Μαθουσάλα της Χίου, το σχολείο, το σπίτι του παπά, το νεκροταφείο. Όλα αυτά στην πλευρά του «Ροδινού», Στην απέναντι πλευρά του χωριού, τη βόρεια, ήταν η Αγια-Αναστασιά, ο κύριος όγκος των οικοδομών με το «Λακκί» (η πλατεία της Κυδιάντας). Ακόμα υπήρχε ο μικρός οικισμός «Νενέδο», ίσως ο πρώτος απ' όλους. Πιθανά να ήταν η θέση του μεσαιωνικού χωριού, μια και κοντά του είναι η θέση «Μαζαγρελίνα» που παραπέμπει σε παλιά αρχοντική οικογένεια του νησιού μας. Κι όλα αυτά στην πλαγιά του ορεινού όγκου «Βίγλες».

Η παλιά μας πόλη

Λαγκάδα αξέχαστη

Ο δάσκαλος Γιώργος Χρήστου θυμάται...

Σαν πρωτοήρθα στη Χίο, ένας συνάδελφος μ' έφερε στη Λαγκάδα, όπου είχε υπηρετήσει αναπληρωτής για ένα χρόνο. Όταν είδα το χωριό, παραθαλάσσιο καθώς είναι, τρελάθηκα. Βέβαια, δε σκέφτηκα τότε πως θα μπορούσα να βρεθώ εδώ διορισμένος, γιατί τους νέους δασκάλους τους έστελναν σε μακρινά σχολεία - αυτά ερήμωσαν για πολλούς λόγους, με κυριότερο αυτόν της αδιαφορίας του κράτους, που έσπρωξε τους νέους να βρουν διέξοδο στη μακρινή Αμερική. Έτσι βρέθηκα στα Φυτά κι όταν έκλεισε το σχολείο των Φυτών κι έφυγε από τη Λαγκάδα ο προκάτοχός μου Λεωνίδας, μάλλον με απόσπαση, μπορέσαμε η Δέσπω κι εγώ να έρθουμε εδώ. Ήταν πράγματι κάτι το φανταστικό, ύστερα από την Κέα, τη Σέριφο, τα Φυτά, μονοθέσια μικρά σχολεία χωρίς υποδομές, να βρεθώ σε ένα σχολείο σαν αυτό της Λαγκάδας, και μάλιστα να λειτουργήσει τότε και σαν τριθέσιο. Όλα ήταν διαφορετικά για μας, τόσο από τα παιδιά όσο και από τους γονείς. Το επίπεδο ανεβασμένο, τα παιδιά με όρεξη για μάθηση, με σεβασμό και με οικογένειες που είχαν για κύριο στόχο τους να προοδέσουν τα παιδιά τους. Οι γονείς συνεργάσιμοι, ευγενικοί, με διάθεση προσφοράς προς το σχολείο, οι πιο πολλοί μορφωμένοι, ναυτικοί, αξιωματικοί του εμπορικού ναυτικού οι πατεράδες, με μεγάλη επιθυμία το σχολείο να ανεβαίνει συνεχώς προς όφελος των παιδιών τους. Υπήρξε ένας Σύλλογος Γονέων, που απαρτιζόταν μόνο από γυναίκες αφού οι άντρες έλειπαν και ο οποίος πρόσφερε πράγματι μεγάλο έργο. Κατάφερε να συγκεντρώσει χρήματα και να φτιάξει καταπληκτικά πράγματα για τα δεδομένα ενός

σχολείου σε χωριό, που γι' αυτά θα ήταν αδύνατο ο δάσκαλος να ζητήσει και να του δοθούν χρήματα από το κράτος. Κεντρική σιδερένια πόρτα, σόμπες πετρελαίου, πάτωμα με μωσαϊκό, παιδική χαρά, κήπος είναι μερικά από τα έργα που θυμάμαι. Όλα αυτά μας έκαναν να δουλεύουμε με μεγαλύτερο ζήλο και καθημερινά να δίνουμε στην τάξη τον καλύτερο εαυτό μας. Θυμάμαι ένα γιατρό, φίλο που ήταν τότε κι αυτός στη Λαγκάδα, που μου έλεγε σα με έβλεπε να κατεβάζω τα παιδιά στη παραλία για μπάσκετ: «Γιώργο κόψε λίγο την έντονη δραστηριότητα, γιατί θα φορτωθείς με άγχος, που σημαίνει καρδιοπάθεια». Δεν το έπαθα τότε, νέος γαρ και άντεχα, αλλά τώρα, «εις τας δυσμάς του βίου μου» που λένε, κατέληξα με μια αρρυθμιούλα, που δε συνδέεται βέβαια με το μπάσκετ που παίζαμε τότε με τα Λαγκαδουσάκια.

ΛΟΓΟ...

ΤΕΧΝΗΜΑΤΑ

Γράφει η

Ματρώνα Αποστολίδη

Άμα δε γράφει ο φακός

Κελεπούρι το προξενιό με το Γιάννο, που 'χε τρία τα σιρίτια στη μανσέτα και την εγύρισε σ' όλον τον κόσμο με τα βαπτόρια, ήρθε και λίγδωσε τ' άντερο της Βαγγέλας από κει που βαρούσε τούμπανο με τα ξεροκόμματα του πατέρα της. Νταρντανογυναίκα με τα όλα της, αλλά κι οι εκατό καρδινάλιοι που κουβαλούσε δεν ήταν λίγοι. Γι' αυτό της έπεσε άβολη η καρέκλα, ήρθε και φράκαρε.

Την αλήθεια, δεν ήτανε και του Προεδρικού, μιας άνω ραχούλας ήτανε, κι αντί να βγάλει κανέναν αξιωματούχο από πάνω της ή έστω να μετακάτσει μπας και πάει το χωριό λίγο μπροστά, εκείνη μετρούσε τις υποκλίσεις. Δύσκολες οι εποχές, ανεργία, φτώχεια, πείνα, πού νά βρει ο κόσμος καιρό για σκυψίματα. Διεξόδους έψαχνε και βρέθηκε να πληρώνει τα δικά της αδιέξοδα.

Ο Γιάννος φταίει που δεν την άντεξε κι έναν ωραίο Μάη ξεμπάρκαρε στην Αυστράλια, έγινε Τζόνι κι άνοιξε σουβλατζίδικο. Βρήκε και μια Σόνια κι έγινε ξανά αφέντης και πασάς σε άλλο σπίτι, τρις μακριά. Με ιδιωτική ταχυμεταφορική της έστειλε το διαζύγιο, να σιγουρευτεί πως θα το πάρει. Στην αρχή νόμιζ' η Βαγγέλα πως το 'βλεπε στον ύπνο της κι πως άμα ξυπνούσε θα 'τανε στη βαρδιόλα δίπλα του ν' αγναντεύει τα πέλαγα, μετά έσπασε όλα τα βάζα στο σπίτι της και ολόκληρα μερόνυχτα τονε στόλιζε πατώκορφα, ύστερα της την πέσανε οι τύψεις, βρε λες να φταίω εγώ, κι έπεσε τ' ανάσκελα στα κρεβάτια. Εκεί σα να 'ρεψε λιγάκι αλλά αυτό δεν κράτησε πολύ, δεν ήτανε του χαρακτήρος της, και μόλις σηκώθηκε όρθια ξαναβρήκε τα χαμένα κιλά και τα τόκισε κιόλας.

Τότε της ήρθε να γίνει η πρώτη κυρία του χωριού. Πήρε σβάρνα τα πολιτικά γραφεία, τα δημαρχεία, τα πολιτιστικά κέντρα, έβγαλε ζόρι-ζόρι να, το γλυκομίλητο, έκαμε τα κονέ της με τους επίδοξους πολιτικάντηδες του τόπου, σιγά το δύσκολο, κάτι κι οι προεκλογικές καμπάνιες με το κομπόδεμα του Γιάννου, που τιμής ένεκεν της τ' άφησε αμανάτι, τα κατάφερε.

Γέμισε η γκαρνταρόμπα της με φλοράλ φουστανάκια και ασορτί πεδιλάκια, το e-shopping να 'ν' καλά, επιστρατεύτηκαν κομμώτριες και νυχούδες, μασατζούδες και αισθητικοί, κάτι κάνανε, όχι πολλά πράματα, πού να τη φέρουνε βόλτα, ενώ τα δελτία τύπου στις τοπικές εφημερίδες έπαιρναν κι έδιναν. Εδώ, εκεί και παραπέρα η κοινοτάρχης Ευαγγελία Καραμούτσου, στους εορτασμούς, στα συμβούλια, στα εγκαίνια, στις συναντήσεις. Μα έλα που τα μουμουέ δε σουτ-αραν τις χειραψίες της με τα δημαρχόπουλα και τους βουλευτάδες, ο φακός έφταιγε, είναι που δε γράφει στην ξινίλα.

Κι όσο δεν ανέβαινε το κασέ της τόσο σκύλιαζε κι έτρωγε μαζί με τα λυσσακά της κι όλους τους άλλους, μόνο που κάποιοι ήταν δυσκολοχώνευτοι και της κάθιζαν στο λαιμό κι ήρθε από τη σκάση κι απολωλάθηκε. Κι όλοι το βλέπαν μα δε μιλούσαν, κόντρα δεν πας στην τρελή, χρόνια είναι θα περάσουνε.

Και μια μέρα τής το ξεφούρνισε το αθεόφοβο του κυρ-Μήτσου του μανάβη, νούμερα θαρρείς πως ανεβάζεις αλλά νούμερο γίνεσαι, που τ' άκουσε απ' τη μάνα του, αυτήν την ξενόφερτη ξερόλα. Ήτανε εκείνο το μεσημέρι που βγήκε με τα νεγκλιζέ της Βικτώριας να του πάρει την μπάλα γιατί της χάλαγε τη σιέστα και για πότε της έπεσε κουτί, πάνω από το αραχνοῦφαντο, η άσπρη μπλούζα με το δέσιμο πίσω ούτε που το κατάλαβε. Πρώτα άρχισε να αφρίζει, να χτυπιέται σαν το χταπόδι και μετά ξεράθηκε στο πεζούλι.

Σηκωτή την πήρανε, στην Αθήνα τη στείλανε, στα ευάερα κι ευήλια και τώρα ποιος θα κάτσει στην καρέκλα που κανείς δε θέλει, και πού λεφτά για μπερζέρες.

Συλλογικός μπαξές

Φυτά εσωτερικού χώρου

Χειμωνιάζει και όλο και περισσότερο χρόνο περνάμε μέσα στο σπίτι, έτσι μας δίνετε η ευκαιρία να ασχοληθούμε με τα φυτά εσωτερικού χώρου που έχουμε ή που θα θέλαμε να έχουμε. Τα φυτά εσωτερικού χώρου με την παρουσία τους ομορφαίνουν το χώρο μας, δίνοντάς του ζωντάνια, φρεσκάδα και στυλ. Ανεξάρτητα από το είδος και τις ειδικές ανάγκες του καθενός, υπάρχουν μερικοί γενικοί κανόνες που μπορούμε να εφαρμόσουμε ώστε να τα διατηρήσουμε υγιή.

Πότισμα. Η πιο συχνή αιτία καταστροφής των φυτών εσωτερικού χώρου είναι το υπερβολικό πότισμα, όπως και το νερό που παραμένει επί μέρες στο πιάτο τους με αποτέλεσμα οι ρίζες να μην στεγνώνουν μεταξύ των ποτισμάτων και τελικά να σαπίζουν. Όλα τα φυτά εσωτερικού χώρου δεν έχουν τις ίδιες ανάγκες σε νερό. Όμως σε γενικές γραμμές τα περισσότερα και πιο κοινά είδη θα πρέπει να ποτίζονται όταν το χώμα τους τόσο επιφανειακά όσο και σε ένα βάθος 1-2cm έχει στεγνώσει. Η θερμοκρασία είναι ένας παράγοντας που επηρεάζει την συχνότητα του ποτίσματος, ζεστό σπίτι τακτικότερα ποτίσματα. Επίσης, τα ανθοφόρα φυτά χρειάζονται γενικά περισσότερο νερό από τα πράσινα είδη.

Σε κάθε περίπτωση είναι προτιμότερο, αν δεν είμαστε σίγουροι για το πόσο νερό χρειάζεται ένα φυτό εσωτερικού χώρου και πριν ενημερωθούμε σχετικά, να το ποτίζουμε λιγότερο και όχι περισσότερο από όσο έχει ανάγκη.

Υγρασία. Η ξηρή ατμόσφαιρα που υπάρχει στο εσωτερικό του σπιτιού, λόγω των πηγών θέρμανσης αλλά και του μη καλού αερισμού, είναι ένας παράγοντας που δεν ευνοεί τα φυτά μας. Η πλειονότητα των φυτικών ειδών είναι τροπικά και το φύλλωμα τους έχει ανάγκη από περισσότερη ατμοσφαιρική υγρασία. Το ψέκασμα - κατάβρεγμα των φύλλων κάθε 15-20 ημέρες είναι ο καλύτερος τρόπος για να τους εξασφαλίσουμε την απαραίτητη υγρασία, με εξαίρεση τα είδη με «βελουτέ» ή αγκαθωτό φύλλωμα που είναι ευαίσθητα στην απευθείας έκθεση σε νερό.

Σκόνη. Η σκόνη που επικάθεται στα φύλλα και μειώνει την δυνατότητα απορρόφησης φωτός είναι επίσης από τους πιο επιβαρυντικούς παράγοντες της ανάπτυξης και ευρωστίας των φυτών εσωτερικού χώρου. Φυτά με λεία και μεγάλου μεγέθους φύλλα μπορούμε να τα καθαρίσουμε με ένα νωπό μαλακό πανί, είδη με πιο μικρό και επίσης στιλπνό φύλλωμα τα ξεπλένουμε με καλής ποιότητας νερό, ενώ σε φυτά με βελουδένια υφή ή αγκαθωτά και γενικά ευαίσθητα φύλλα χρησιμοποιούμε ένα μαλακό πινελάκι για να απομακρύνουμε την σκόνη.

Χώμα-Λίπανση. Ο χώρος ανάπτυξης των φυτών εσωτερικού χώρου είναι συγκεκριμένος και περιορίζεται στο φυτοδοχείο που τα περιέχει. Οπότε θα πρέπει να τους δώσουμε το κατάλληλα εμπλουτισμένο φυτόχωμα και την ανάλογη λίπανση, ώστε οι ρίζες τους να τροφοδοτούνται με τα απαραίτητα θρεπτικά συστατικά. Στο εμπόριο υπάρχουν φυτόχωματα ειδικά για φυτά εσωτερικού χώρου, απλώς θα πρέπει να

επιλέξουμε το κατάλληλο για το είδος του φυτού που έχουμε και να προσθέσουμε λίγο περλίτη για καλύτερη αποστράγγιση του.

Για την λίπανσή τους μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε υγρό λίπασμα που είναι πιο εύκολη η εφαρμογή του, κάθε 2 μήνες περίπου. Η ποσότητα του λιπάσματος θα πρέπει να είναι μικρή και ανάλογη με το μέγεθος της κάθε γλάστρας, αφού η μεγαλύτερη από την ενδεδειγμένη μπορεί να έχει σαν αποτέλεσμα το "κάψιμο" του φυτού. Στις οδηγίες χρήσης όλων των σκευασμάτων αναγράφονται οι προτεινόμενες δοσολογίες που θα πρέπει να τις ακολουθούμε πιστά.

Κλάδεμα. Τα περισσότερα είδη εσωτερικού χώρου μπορούν να κλαδευτούν όλες τις εποχές ενώ εξίσου σημαντική είναι η τακτική αφαίρεση των ξερών φύλλων και λουλουδιών. Το κλάδεμα συμβάλλει στην διατήρηση του σχήματος, της όμορφης εμφάνισης αλλά και του μεγέθους των φυτών εσωτερικού χώρου, ανάλογα με τον διαθέσιμο χώρο μας. Πολλά είδη εσωτερικού χώρου με αργή ανάπτυξη απαιτούν μειωμένο ή και καθόλου κλάδεμα, αναρριχώμενα ή κρεμοκλαδή, όπως πχ ο πόθος, ο τηλέγραφος, κλπ. μπορούν να κλαδευτούν ακόμη και στο 1/3 του μήκους των βλαστών, ενώ για τα ανθοφόρα που το κάθε ένα έχει συγκεκριμένες ανάγκες θα πρέπει να αναζητήσουμε πληροφορίες από κάποιο ειδικό για πως και πόσο ακριβώς θα πρέπει να κλαδεύονται.

Μεταφύτευση. Μεταφυτεύουμε τα φυτά όταν οι ρίζες καλύψουν περισσότερο από τα 2/3 του χώματος, έτσι μεταφέρουμε το φυτό σε μεγαλύτερη γλάστρα και κατά την διαδικασία μεταφύτευσης μπορούμε με διαίρεση των ριζών να πολλαπλασιάσουμε τα φυτά και να φυτέψουμε ξανά μικρότερο μέρος τους στην ίδια γλάστρα ή στο κασπά που είχαμε, αφού το πλύνουμε πρώτα.

Ασθένειες. Συνήθως τα φυτά εσωτερικού χώρου προσβάλλονται λιγότερο από ασθένειες και εχθρούς. Καλό είναι όμως να ελέγχουμε συχνά βλαστούς και φύλλα (και στην κάτω πλευρά τους) ώστε έγκαιρα να εντοπίσουμε παράσιτα και σημάδια ασθένειας και να τα αντιμετωπίσουμε με το κατάλληλο ανά περίπτωση γεωπονικό σκεύασμα που θα μας συστήσει ο γεωπόνος.

Γενικά λοιπόν, αν έχουμε πολλές γλάστρες στο σπίτι ή τον επαγγελματικό μας χώρο προτιμάμε παρεμφερή είδη και φυτά με παρόμοιες ανάγκες σε φως και νερό, για να μπορούμε να τα ομαδοποιούμε και να τα τοποθετούμε σε συγκεντρωμένα σημεία, έτσι ώστε η φροντίδα τους να είναι ευκολότερη. Επίσης, σε μια μέρα που διαθέτουμε τον απαιτούμενο χρόνο πραγματοποιούμε το καθάρισμα - ψέκασμα των φύλλων και την λίπανση, τις πιο χρονοβόρες δηλαδή φροντίδες, ώστε να μας απομένει μόνο το πότισμα των φυτών όποτε το έχουν ανάγκη.

Αλλά και στην περίπτωση που δεν διαθέτουμε πολύ χρόνο για κηπουρική, ως προτιμήσουμε είδη αργής ανάπτυξης ή φυτά με επιφανειακές ρίζες που δεν χρειάζονται μεγάλη ποσότητα χώματος και συχνές μεταφυτεύσεις, όπως οι κάκτοι και τα παχύφυτα.

Ειρήνη Αργυρούδη

ΤΑ ΛΑΓΚΑΔΟΥΣΑΚΙΑ...

Με τη ματιά της Έλλης Κούνουπα

«...μα να έχεις κουλουράκια στο καιρό της Κατοχής,
τι κατόρθωμα μεγάλο, τι ανάταση ψυχής...»

Δύο χρόνια πέρασαν από τότε που το Δημοτικό Σχολείο των χωριών μας έδωσε την τελευταία παράστασή του και ο... χριστουγεννιάτικος Σκρουτζ απέσπασε το πιο θερμό χειροκρότημα... Μετά τη λαίλαπα του κορωνοϊού αλλά και την ακόμη μεγαλύτερη της... τηλεκπαίδευσης, μπήκαμε πάλι στις τάξεις και δειλά δειλά μαθητές και εκπαιδευτικοί άρχισαν πάλι να χαμογελούν, να χαίρονται. Με δυο λέξεις: να ζουν!

Δεν άργησε λοιπόν να πέσει η ιδέα μιας νέας παράστασης ενόψει της επετείου της 28ης Οκτωβρίου 1940. Τα ερωτήματα όμως πολλά! Παράσταση για ποιους; Για τους μαθητές και τους δασκάλους; Για τους γονείς; Για τις μικρές αλλά διψασμένες για επαφή κοινωνίες μας; Μα ο ιός; Τι θα γίνει μ' αυτόν; Τι επιτρέπεται; Πολλοί οι ενδιασμοί... Η εκπαιδευτική κοινότητα πήρε το ρίσκο και έδωσε τη λύση. Η παράσταση θα δοθεί σε μεγάλο χώρο με όλα τα απαιτούμενα υγειονομικά μέτρα!

Και μετά; Ποια παράσταση να ανεβάσουμε; Να μην πικραθούν και τα παιδιά από τα επίπονα αυτά ιστορικά γεγονότα. Όμως, υπάρχει ένα θέμα που όλοι το καταλαβαίνουμε και με τον καλύτερο τρόπο θα μπαίναμε στο πνεύμα της Κατοχής. Η πείνα!

Έτσι λοιπόν, η δασκάλα της Γ' και Δ' Δημοτικού, Τούλα Τσιμούνη, γνωστή για τις θεατρικές και συγγραφικές ευαισθησίες της, διασκευάζει στο... πι και φι ένα απόσπασμα από το βιβλίο της Ζωρζ Σαρρή «Κόκκινη κλωστή δεμένη...» με αυτοβιογραφικά στοιχεία. Οι ρόλοι μοιράστηκαν, οι πρόβες πυρετώδεις, τα σπίτια και τα συρτάρια ανοίχθηκαν για τη σύνθεση του σκηνικού!

Και... παράσταση!

Η πρωταγωνίστρια Ζωή επισκέπτεται τον φίλο της Δήμο στις Φυλακές Αβέρωφ και του παραδίδει ένα κουτί με κουλουράκια από τη θεία της. Η έκπληξή του όμως μεγάλη, καθώς το κουτί ήταν... μισογεμάτο. Μα πού πήγαν τα κουλουράκια; Μα και πώς θα μπορούσαν να μείνουν ακέραια στα χέρια ενός κοριτσιού στην Κατοχή; Και οι φίλοι της; Θα έμεναν νηστικοί; Όχι, όχι, η αλληλεγγύη είναι όπλο στις δύσκολες στιγμές. Έτσι, δεν μένει κανείς νηστικός. Και τι; Θα αποκαλύψει το μυστικό της παρέας, όταν η θεία της κατάλαβε πως τα μισά κουλουράκια έχουν κάνει... φτερά; Όχι! Όχι! «Μα δεν το ξέρεις; Οι φύλακες ξαφρίζουνε τα δέματα!».

Και έτσι, δόθηκε το ιδανικό για όλους τέλος, με το θερμό χειροκρότημα, ανακατεμένο με γέλιο να πλημμυρίζει την αίθουσα του κοινοτικού καταστήματος Λαγκάδας το απόγευμα της Τετάρτης 27 Οκτωβρίου 2021! Θερμό το χειροκρότημα, θερμές όμως και οι υποκλίσεις από τους μικρούς μαθητές που δε μας άφησαν ασυγκίνητους αφού έπαιζαν και σιγοτραγούδησαν το «Ακορντεόν» του Μάνου Λοΐζου, σηκώνοντας στο τέλος ένα πανό με το επίκαιρο σύνθημα «Δε θα περάσει ο φασισμός».

έδωσε τη θέση του στο δάκρυ και το χειροκρότημα έγινε ακόμα πιο δυνατό.

Και για να βιώσουμε ακόμα περισσότερο τη συνθήκη του θεατρικού, βγαίνοντας οι θεατές γεύτηκαν τα κουλουράκια που θα έτρωγε ο Δήμος,

φτιαγμένα από τα χεράκια των μαμάδων του Συλλόγου Γονέων.

Δύο χρόνια αποχής, δύο χρόνια φόβου και απομόνωσης απαλύθηκαν από αυτήν εκδήλωση. Ας ελπίσουμε ότι θα ακολουθήσουν κι άλλες!

Τι είπαν οι μαθητές για την παράσταση...

«Γιατί μου έφαγαν τα κουλουράκια; Εγώ τα περίμενα στις φυλακές Αβέρωφ για να γλυκαθώ...». Νίκος Φιλιππίδης

«Μου άρεσε που ο κόσμος το ευχαριστήθηκε. Και ο κόπος που κάναμε; Σκασίλα μου!». Μαρία Στρογγυλού

«Εγώ συγκινήθηκα με το τραγούδι... Έκλαιγα μέσα μου αλλά... το κρατούσα». Ελευθερία Κάστανου

«Ήταν μια ευκαιρία ελεύθερα να φάω κουλουράκια, αληθινά κουλουράκια. Α, και να παίξω ακορντεόν». Μάρκος Φραντζέσκος

«Ευτυχώς οι θεατές το ευχαριστήθηκαν. Το είχα άγχος». Λαμπρινή Κασμά

«Μου άρεσε που φάγαμε κουλουράκια. Επίσης, μου άρεσε που η παράσταση ήταν ομαδική». Κλειώ Μπαζίλε

«Τα κουλουράκια του Δήμου τα έφαγαν τα παιδιά της Κατοχής, γιατί η πείνα ήταν μεγάλη». Σοφία Κατσούνη

«Η ανάχνωση, η γραφή και η αριθμητική είναι σημαντικά μόνο όταν τα παιδιά βέβονται και τιμούν το παρελθόν τους, ακόμα κι αν δεν μπορούν να το ζήσουν». Νικολέττα Μωραϊτή-δασκάλα ειδικής αγωγής

Έλαβαν μέρος:

Άννα Μπουσέκα

Νίκος Κομματάς

Μάρκος Φραντζέσκος

Πάτροκλος Φραγκάκης

Κλειώ Μπαζίλε

Γιώργος Συμιακάκης

Σοφία Κατσούνη

Μαρία Στρογγυλού

Ειρήνη Βαβούλη

Γαρυφαλλιά Βαβούλη

Φλώρα Μακρή

Νίκος Φιλιππίδης

Λαμπρινή Κασμά

Ισιδώρα Μαθιούδη

Μαρκέλλα Λιόλιου

Ξένια Βαβούλη

Ελευθερία Κάστανου

Κωνσταντής Κασμάς

Διασκευή/ Σκηνοθεσία: Τούλα Τσιμούνη

Σκηνικά: Έλλη Κούνουπα, Ελένη Κασμά, Γαρυφαλλιά Παππά

Κουλουράκια: Ελένη Κασμά, Δήμητρα Παππά, Έλλη Κούνουπα

ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ *αλά λαγκαδούβικα*

Αντιστοιχίστε σωστά τις περιοχές του λιομαζώματος:

Τσαντήρι	•	•	Στις πηγές του έπλεναν παλιά τα ρούχα
Γρίζα	•	•	Δίπλα στον Άγριο Ποταμό
Βολοκρίδι	•	•	Μετά το Σταυρί
Μαρμαράς	•	•	Υπάρχει και ομώνυμος ποταμός
Παλιαμέλισσα	•	•	Μετά τα Καταλύματα
Βουνάς	•	•	Πριν λίγα χρόνια εκεί υπήρχε πηγή
Μπλυτής	•	•	Πιο πάνω από την Περασιά
Καμάρια	•	•	Στο δρόμο για Κυδιάντα
Χωρή	•	•	Το αρχαίο λιμάνι
Δελφίни	•	•	Στον κάμπο του Αγρελωπού
Θεριανός	•	•	Λίγο πιο πάνω από την Κυδιάντα

ΑΝΕΜΟ... μαγειρέματα

Φασόλια γίγαντες

από την Βασιλεία Φραγκάκη

Υλικά

½ κιλό φασόλια γίγαντες

2-3 κρεμμύδια

½ φλιτζάνι λάδι

σάλτσα φρέσκια ή πολτό ντομάτας

2 καρότα

σέλινο ή μαϊντανό

αλάτι – πιπέρι

Εκτέλεση

Βάζουμε τα φασόλια στο νερό λίγη ώρα πριν τα μαγειρέψουμε. Τα βράζουμε να μαλακώσουν και τα στραγγίζουμε. Σε μια κατσαρόλα σωτάρουμε με το λάδι ψιλοκομμένα τα κρεμμύδια και τα καρότα και ρίχνουμε τη σάλτσα ντομάτας. Αν θέλουμε τρίβουμε και λίγη πατάτα, βοηθάει το φαγητό να μελώσει. Ρίχνουμε τα φασόλια στην κατσαρόλα μαζί με το σέλινο ή τον μαϊντανό, προσθέτουμε ζεστό νερό, αλάτι και πιπέρι και τα αφήνουμε να βράσουν μέχρι να μελώσει το φαγητό και να μαλακώσουν όλα τα υλικά.

Μπορείτε να ψήσετε τους γίγαντες και στο φούρνο προσθέτοντας πιπεριές και λουκάνικα.